

להבין ענינו של הקהל

ביאור נפלא השווה לכל נפש על מהותו וענינו של מצות הקהל
לאור תורת כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח

יוצא לאור על ידי התאחדות החסידים לקבלת פני משיח

ת.ד. 2025 כפר חב"ד | hisachdus.co.il
058-4601-770 office@hisachdus.co.il
מנהל כללי: הרב שמעון יהודה פיזם.
חברי המערכת: הרב משה עבאד, הרב יוסף יצחק הרוניין.
עורך: הרב מנחם מענדל תמרין.
כתיבה: הרב יחיאל יעקובוביץ.
הגהה: הרב מנחם מענדל הלפרין
ציור השער: באדיבות תנועת הנוער צבאות השם

לעילוי נשמת ר' שלמה אורי בן ר' חיים זלמן ז"ל ברנשטיין

מבוא

ויקהלו אל המלך

דומה כי לאורך ההיסטוריה היהודית בכלל, והחסידיית בפרט, לא היה מי שעסק בצורה כה מקיפה במצוות "הקהל" כמו נשיא דורנו, דור השביעי, כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, אשר במשך שנות נשיאותו העלה על נס את המצווה החשובה, והפך אותה ל"מבצע" וחובה עבור כל אחד ואחת.

הרבי בעצמו התייחס לחדשנות שבעיסוקו בנושא זה, וראה צורך להבהיר כי "אף-על-פי שאצל רבותינו נשיאינו לא ראו הדגשה מיוחדת בנוגע ל"הקהל" - הרי, בוודאי יכולים למצוא רמזים (ואולי גם יותר מרמזים בלבד) בהשיחות כו' שנאמרו בשנות הקהל, ובפרט בחודש תשרי, בחג הסוכות כו'".

הרבי לא ציין מקורות ל"רמזים" אלו, אך הוסיף כי "ידועה הוראת כ"ק אדמו"ר [הרש"ב] נשמתו-עדן, שיכולים לומר פירושים כו' בספר התניא בשביל תועלת של לימוד והוראה ביראת שמים, ועל-דרך-זה מובן גם בנוגע ל"שטורעם" בענין ד"הקהל", מכיון שיש בזה תועלת ב"ליראה את ה'", כפי שרואים במוחש - "מעשה רב" - גודל התועלת שבדבר".

כך או כך, ברור כי המרכזיות הרבה שניתנה למצוות "הקהל" בדור השביעי, לא נראתה מאז ומעולם בחצרות החסידים, והיא חידוש בלעדי של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א.

בקובץ שלפנינו נלקטו ונקהלו יחדיו ביאוריו הנפלאים של כ"ק אד"ש מה"מ בסוגיא יסודית זו, מהם עולה ונארגת תמונה מקיפה המציבה קוים ברורים למהותה של מצוות הקהל, במרכזה עומד מלך ישראל המאחד את כל קצוות עמו, ומעורר אותם ליראת ה'.

ניתן לומר, בזהירות הנדרשת, כי נקודה תיכונה זו היא אשר מבהירה את חיבתו המיוחדת של מבצע "הקהל" בדורנו זה דווקא - הדור עליו הוטל התפקיד להוריד את שכינת ה' למטה, להחזיר את מלכות בית דוד לישנה, ולקבץ את כל נדחי ישראל אל בית המקדש - "קהל גדול ישובו הנה".

לאור דברי כ"ק אד"ש מה"מ, כי עצם תיאור מעמד "הקהל" בבית המקדש "עושה רושם ופועל התעוררות בנוגע לתוכן המצוה ד"הקהל", "ליראה את ה'".

- נפתח הקובץ עם תיאור ציורי מפורט על עליית בני ישראל והתקהלותם בבית המקדש, על-פי דברי חכמינו ז"ל וביאורי כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א.

הפרקים הבאים מתמקדים במרכזיותו של המלך במעמד זה, ביראת השמים שרק הוא ביכולתו לעורר, ובמהות ההתאחדות המיוחדת של "הקהל" הנובעת מכוחו האלקי, ובאה לידי ביטוי בשלימותה של שושלת מלכות בית דוד: קיבוץ נדחי ישראל, "קהל גדול ישובו הנה", בידי מלך המשיח.

בפרק הסיום הובאו הדרכותיו והוראותיו של כ"ק אד"ש מה"מ לקיומו של מבצע "הקהל" בזמננו, בצורה מעשית ובהירה (בעבודת ליקוט ועריכת החומר נעזרנו רבות בספר "קהל גדול" בהוצאת מכון ממ"ש, ובספר "ענינו של משיח" של הרשד"ב וולף).

יהי רצון, שהעיון וההעמקה במצוות "הקהל" לאור ביאורי כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, יביאו ליישומם של הדברים בפועל ממש, ע"י כל אחד ואחת - כשלוחיו של המלך, ולשלימותו של מבצע "הקהל" הגדול מכולם: "הנני מביא אותם מארץ צפון, וקבצתים מירכתי ארץ, במ עוור ופיסח, הרה ויולדת יהדיו - קהל גדול ישובו הנה!"

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

התאחדות החסידים

תוכן עניינים

פרק א' - מתקהלים בירושלים

תיאור ציורי ומפורט על עליית בני ישראל לירושלים והתקהלותם בבית המקדש, תרועות חצוצרות הכהנים וההדר המלכותי של הקריאה בתורה בעזרת הנשים, על-פי דברי חכמינו ז"ל וביאורי כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א.

פרק ב' - מהותו של מלך

ביאור כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בדבר מרכזיותו של המלך במעמד "הקהל", הנובעת ממהותו הרוחנית הפנימית: הטלת מורא שמים על כל יהודי, בכל רמה בה הוא נמצא, באופן העמוק והגבוה ביותר, אך חודר וממלא את כל מציאותו של האדם המתבטל בפני המלך.

פרק ג' - קהל גדול

ביאורי כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בסוגיית אהבת ואחדות ישראל, הרמות השונות בגילוייה, והשיא בהתקהלותם והפיכתם של בני ישראל למציאות אחת. דרגה זו נפעלת רק בכוחו של המלך, "לב כל קהל ישראל", המגלה את השורש העמוק ביותר של נשמות ישראל ומאחד ביניהם. ביטוייה של נקודה זו החל מיהודה בן יעקב, משה רבינו ודוד המלך, ועד למלך המשיח שרק הוא יכול לקבץ את גדחי ישראל כ"קהל" אחד לבית המקדש.

פרק ד' - להתעצם עם המלך

סקירה היסטורית על התפתחותו של מבצע "הקהל" בידי כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, לאורך שנות נשיאותו הנצחית - החל מהשתתפות כספית במאמצי הנסיעה וההתקהלות אליו, ועד למינוי כל אחד ואחת, בכח ניצוץ משיח שבנפשו, להקהיל ולעורר כמה שיותר אנשים, נשים וטף, ליראה את ה'.

פרק א'

מתקלים בירושלים

עיר שחברה לה יחדיו

"המבדיל בין קודש לחול", נשמע הקול בין סמטאות ירושלים הקדושה, עיר שחברה לה יחדיו. עולי הרגל קיפלו בנחת את טליתותיהם והחליפו את המים בעציצי לולביהם, נרגשים מהזכות לחוג את יומו הראשון של חג הסוכות בהיכל בית ה', לאחר שנה תמימה בה שבתו מעבודת האדמה והיו פנויים ללימוד התורה יומם ולילה¹. ליבם ומוחם נתונים כולם "ליראה את ה'", ולא נותר להם אלא להמשיך את אותו רגש לשגרה היומיומית של השנה החדשה.

בינתיים, נצפתה תכונה מוזרה בסמטאות העיר: חלונות הבתים הירושלמיים הפכו לדוכן כלי-זמר מאולתר, בו הושכרו לכל דורש חצוצרות של זהב במחיר נמוך מאוד - דינר זהב אחד בלבד! תיירים שניסו לרכוש כלי נשיפה אחרים כמו טרומבון או סקסופון - נתקלו בחומה בצורה וארשת פנים קשוחה: כאן נמכרות חצוצרות בלבד, ורק מזהב!

על החלונות צבאו כהנים לרוב. כל אלו שהיו עסוקים בהכנות לחג ולא הספיקו להצטייד מראש בחצוצרה אישית - היו מוכנים כעת לשלם כל מחיר ובלבד שיאחזו בידם את החצוצרה הנכספת. עומדים כאן כהנים מכל העדות ומכל המשפחות, גם אלו שאינם נמנים עם בית-האב הממונה על המשמרת השבועית בבית המקדש². אפילו בעלי קביים וכסאות גלגלים עמדו בתור, הן מעמד 'הקהל' קרב ובא, ומי שלא יריע בחצוצרות - עשוי להיחשד כ"אינו כהן"!

תוקעין ומריעין ותוקעין

בזה אחר זה נפרשים הכהנים בכל קצוות ירושלים, מהעזרה ועד ל"גדרים ופרצות" המועדים לבריחה והדרדרות רוחנית, ומתכוננים למלא את תפקידם

(1) שיחת ש"פ וילך תשמ"ו.

(2) שיחת ליל ד' דחג הסוכות תשמ"ח.

המיוחד - להעלות ולרומם כל יהודי, בכל מצב בו הוא נמצא - אל בית ה'. אין מתאים מהם לתפקיד איסוף העם כולו, מכל קצוותיו, אל מעמד 'הקהל'³.

בבת אחת נשמעו בכל רחובותיה הקדושים של ירושלים תקיעות ותרועות החצוצרות. קול אחד ומאחד, מזכיר לכל יהודי שהוא אינו אלא "חצי צורה", ורק בהתאחדותו עם הקב"ה והתקהלותו עם כלל ישראל לקול החצוצרות - יהפוך ל"צורה שלמה"⁴.

נחילים של אנשים, נשים וטף החלו לזרום לכיוון בית המקדש הבנוי בראש ההרים. איש לא נפקד. מלבד "מיעוט דמיעוט" שיזכה להתקהל רק לעתיד לבוא ("בם עוור ופיסח")⁵ - עולים כולם ל'הקהל', פעוטות על כתפות אבותיהם, תינוקות יונקים בעגלות, ואף פגים שנולדו טרם זמנם מובלים בידי אחיות מסורות⁶.

התקהלותם של ה"טף" זוכה לגיוון רחב יותר מזה של המבוגרים: בעוד הגברים הסובלים מלקויות ראייה או שמיעה (חרש וסומא) פטורים מחובת ה'הקהל' - הרי שעל הקהלת הילדים לא מוטלת כל הגבלה כלשהי - חובת הבאתם מוטלת על הוריהם, והיא כוללת תנאי אחד ויחיד: להביא איתם את ילדיהם כמו שהם⁷.

בימה מאולתרת, עזרה מאוכלסת

בעזרת הנשים שבמקדש מוקמת במהרה בימת עץ זמנית. היא נבנית לגובה רב, בכדי לאפשר לכל המתקהלים לשמוע היטב את קולו של המלך הקורא בתורה, ולסמל את ההתנשאות והרוממות המקודשת שינחיל בלב העם, להתגבר כארי על היצר הרע. אך היא תפורק מיד לאחר המעמד, על מנת להבהיר כי אין להתנשאות זו מקום בפני עצמה, אלא לצורך הנקודתי של קיום ה'הקהל' ב"עזות דקדושה"⁸.

(3) לקוטי שיחות חלק י"ד עמ' 127 ואילך.

(4) שם עמ' 132.

(5) מכתב כללי י"א ניסן תשכ"ז.

(6) מכתב כללי ר"ח מרחשון תשמ"ז, הערה ד"ה "והטף".

(7) שיחת ליל ג' דחול המועד סוכות תשי"ג.

(8) לקוטי שיחות חלק י"ט עמ' 328.

סדרני העירייה עומדים הכן בשערי העזרה, מוכנים לסגור אותה במחסומים משטרתיים למען בטיחות הציבור. הם ממתינים להוראת המשקיף המסתתר בתוך העזרה, אולם זו בוששת מלבוא . . נכנסים הם בעצמם לעזרת הנשים, ומופתעים לחזות בפלא⁹: העזרה מתמלאת על כל גדותיה, עולי הרגל ממשיכים לגדוש אותה בזרם בלתי פוסק - אולם איש אינו חש בדוחק כלשהו . . לכולם מקום נוח ומרווח, מוכן לשמוע את דבר ה' בפי מלך ישראל.

ברכת "שהחיינו" נשמעת בהתרגשות מפי הקהל¹⁰, ומיד מושלך הס באולם כאשר מלך ישראל מטפס לרום בימת העץ. יראת כבוד אוהזת בעם, והמלך מתיישב על הבימה לקריאת התורה הלילית¹¹. חזן הכנסת מתכבד ליטול את ספר התורה ולהגישו לראש הכנסת, הלה מעביר את הספר לסגן, הסגן לכהן הגדול, ורק בתום ההעברה - מוגש ספר התורה מידי הכהן הגדול למלך.

המלך פותח את ספר התורה בחרדת קודש, מברך, ומתחיל לקרוא. "אלה הדברים . .". נשמע קולו הנעים מסתלסל ברחבה, ושמחת החג של הנוכחים מקבלת תיבול חדש של "גילו ברעדה", מתוך אימה ויראת ה'¹².

בקהל נראים תלמידי חכמים מופלגים הבקיאים ברזי התורה ואברכים המבלים את יומם בפלפולים על כל קוץ ותג באותיותיה, לצד יהודים כאלה שאינם מבינים כלל את לשון הקודש בה נשמעת הקריאה. בקריאת התורה - כולם שווים: החכם הגדול ביותר אינו יוצא ידי חובתו מבלי לשמוע את המילים המדוייקות, וקשה ההבנה, אף אם לא הבין מילה, יוצא גם הוא ידי חובת הקריאה בשמיצתה בלבד - כך "נקהלים" ומתאחדים כולם בשווה¹³.

אף מי שנדחק לפינה מרוחקת ואינו מצליח לשמוע מילה מקריאתו של המלך - מכוון את ליבו לקריאה, כאילו הוא שומע אותה כעת מפי הגבורה.

(9) שם עמ' 325, הערה 29.

(10) שיחת ו' תשרי תשמ"ח.

(11) לקוטי לוי-יצחק - אגרות קודש עמ' רס.

(12) התוועדויות תשמ"ח חלק א' עמ' 218.

(13) לקוטי שיחות חלק ו"ט עמ' 300.

ויראו את ה' אלוקיכם

המלך ממשיך וקורא את הפרשיות המעוררות את העם "ליראה את ה'":¹⁴ הוא מסיים את דברי התוכחה והחיזוק של משה לעם ישראל בתחילת ספר דברים, קורא את פרשיות "שמע" "והיה אם שמוע" באמצעותם מקבל העם עול מלכות שמים ועול מצוות ה', משם הוא מדלג לפרשת "עשר תעשר" וקורא עד לסיום הברכות הגלויות והברכות הנראות כ"היפך הברכות" - "אלה דברי הברית. . . מלבד הברית אשר כרת א-י-ת-ם, ב-ה-ו-ר-ב". . . הקריאה הארוכה והמעוררת הגיעה לתומה. המלך נושק לאותיותיה הקדושות של תורת ה', גולל את הספר ומברך בהתרגשות "ברוך אתה ה', נותן התורה".

בתום ברכת התורה השגרתית, מוסיף המלך שבע ברכות אישיות כתפילה על עם ישראל: הוא פותח בברכות "רצה", "מודים" ו"אתה בחרתנו" הנאמרות בתפילת החג, מתפלל על כינון המקדש בברכה רביעית הנחתמת "ברוך אתה ה', השוכן בציון", מוסיף ברכה חמישית ותפילה על כינון מלכות ישראל בחתימה "הבוחר בישראל", ממשיך לברכה שישית המפצירה בה' לרצות בעבודת הכהנים ונחתמת "ברוך אתה ה', מקדש הכהנים", ומסיים בברכה שביעית שכולה תחנונים ותפילות מליבו הרותח ומעורה בצרכי עם ישראל מגדול ועד קטן, אותה הוא חותם במילים "הושע ה' את עמך ישראל, שעמך צריכין להוושע, ברוך אתה ה', שומע תפילה"¹⁵.

(14) שם עמ' 369.

(15) התיאורים הכלליים מתוספתא סוטה ז, ח-ט, ורמב"ם הלכות חגיגה פרק ג'.

פרק ב'

מהותו של מלך

תיאורו המרגש של מעמד ה'הקהל' בבית המקדש, מציין הרבי, "עושה רושם ופועל התעוררות בנוגע לתוכן המצוה ד"הקהל", "ליראה את ה'".¹⁶ עצם הדיבור והסיפור על התכנסותם של האנשים הנשים והטף לשמיעת הקריאה מהמלך - מעוררת את הלב ומביאה לתוצאות דומות למעמד ה'הקהל' המקורי.

בלב ליבו של התיאור, עומדת (או יושבת)¹⁷ דמותו של המלך על בימת העץ. הוא אשר מקבל את ספר התורה, הוא אשר קורא את פרשיותיו המעוררות ומברך לאחריהם שבע ברכות נדירות, וניתן בהחלט להבין כי הוא הראוי למלוא תשומת הלב באירוע העוצמתי.

אמנם, קיימות דמויות נוספות - הכהנים המחצוצים, סדרני העזרה, ובעיקר העם עצמו - אנשים נשים וטף המתקהלים ובאים ברגליהם למעמד ה'הקהל'. אך קריאתם הפשוטה של פסוקי המצווה "הקהל את העם . . .", מלמדת כי חובת ההקהלה מוטלת על המלך בעצמו - הוא אשר יוצר את ה'הקהל' וסביבו סובב הכל (כך מבינים גם רוב רובם של הפוסקים ההלכתיים¹⁸, והם דנים ארוכות האם בהיעדר המלך בטלה מצוות ההקהלה לחלוטין, או שמא היא יכולה להתבצע על ידי "גדול הדור" כתחליף למלך).

בשנת "הקהל" הראשונה לנשיאותו (שנת תשי"ג), הקדיש הרבי שיחות ארוכות לביאור עניינה של מצוות הקהל, ביניהן העניק ביאור יסודי במהותו של המלך, וכוחו הייחודי המאפשר לו, ורק לו, להקהיל ולאחד את עם ישראל¹⁹:

16 שיחת י"ג תשרי תשמ"ח.

17 רמב"ם פרק ג' מהלכות חגיגה: "והמלך מקבלו כשהוא עומד, ואם רצה ישב . . . וקורא כשהוא יושב, ואם קרא מעומד הרי זה משובח".

18 ראה אנציקלופדיה תלמודית ערך 'הקהל'.

19 שיחת ליל ג' דחג הסוכות תשי"ג, חלקה הוגה ונדפס בלקוטי שיחות חלק כ"ד עמ' 104 ואילך.

מינוי מלך – מצווה או מאיסה בה'?

בעת כניסתם של בני ישראל לארצם, הם נצטוו בשלש מצוות, ובראשן: "שום תשים עליך מלך". מצופה היה, כי נביאי העם יזרו ויעודדו אותם למלא את המצווה כראוי. אולם למעשה, אנו עדים למחזה הפוך לחלוטין:

כאשר פנו בני ישראל לשמואל הנביא בבקשה למנות עליהם מלך, הורע הדבר בעיניו, והוא החליט להפנות את התביעה לקב"ה. גם הקב"ה הגיב בביטויים חריפים: "לא אותך מאסו, כי אותי". . כלומר: בעיני ה' ונביאיו היתה בקשת המלך ביטוי למאיסה במלכות ה' ועבודתו, והוא נענה לה "בלית ברירה" כביכול.

סיפור זה מעורר תמיהה: היתכן כי בקשת בני ישראל למלא את מצוות ה' המפורשת, תיתקל בחוסר שביעות-רצון בולט שכזה?!

מלך ישראל כמייצג מלכות ה'

בחסידות מוסבר²⁰, כי אכן, בקשת מלך יכולה להיות רוחנית ונעלית ביותר, אך עם זאת היא עלולה לבטא מצב נמוך ושפל ביותר:

מהותו הפנימית של המלך, היא לשמש "ממוצע" - אדם בשר ודם המגלה את מלכותו של ה' יתברך בעולם הזה הגשמי. המלך הוא אדם נעלה "משכמו ומעלה גבוה מכל העם", והוא מחובר לאלקות ברמה הגבוהה ביותר, מתוך ביטול מציאותו לחלוטין כלפי הקב"ה, "כעבדא קמי מריה".

מטרה זו שייכת לכל יהודי באשר הוא: גם אדם בעל השגות ומדרגות גבוהות ביותר, שעבד על עצמו והביא את יראת השמים שלו לשיא אליו הוא יכול להגיע - מוכרח להתבטל למלך, שמביא אותו לרמות גבוהות יותר ביראת ה', שהוא מצידו, כאדם מוגבל, לא יכול היה להגיע אליהן.

מאידך, גם יהודי שלא עמל ולא התייגע כלל על השגת מדרגה כלשהי ביראת ה' - מוכרח להתבטל למלך, ולו בכדי להתחיל ברמה הבסיסית של יראת המלכות "שאלמלא מוראה - איש את רעהו חיים בלעו" . .

סיבה ומסובב

זוהי תמצית טענתו של שמואל כלפי עמו: לו היו מבקשים מלך שירומם אותם לדרגות נעלות יותר ביראת ה' - היה שמואל ממלא את מבוקשם לאלתר

(20) דרך מצוותיך - מצוות מינוי מלך.

ובשמחה! אך למרבה הצער, היתה בקשתם: "שימה לנו מלך, לשפטנו ככל הגויים". הם הציגו בצורה הברורה ביותר את המצב העגום בו היו שרויים, עד שהיו מוכרחים למוראה הבסיסי של המלכות כדי לא לבלוע איש את רעהו.

על כך אכן הביע שמואל את אכזבתו, ומסר להם את דברי ה' כי מצב זה מצביע על "אותי מאסו" - חסרון ביראת ה'. בקשתם אמנם התמלאה, שכן, כאמור, הצורך במלך וביראה שהוא מטיל על העם - הוא צורך חיוני והכרחי, אך על הסיבה שהביאה לבקשה זו - הם ספגו, ובצדק, תוכחה זוועמת.

הקהל . . ליראה את ה'

הגדרה זו של המלך, היא אשר מציבה אותו במרכז ובראש קיום מעמד 'הקהל':

מטרתה של הקהלה זו, כלשון הפסוק, היא: "למען ישמעו, ולמען ילמדו, ויראו את ה' אלקיכם". מהותה של המצווה מתבטאת ביראת ה' המתעוררת בלב העם, ונשמרת בו למשך השנה הקרובה ואף לשנים הבאות אחריה - עד ה'הקהל' הבא.

מטרה זו יכולה להיות מושגת רק באמצעות מלך ישראל: מחד, מייצג המלך באופן מובהק את מלכותו של ה' יתברך - "אין על גביו אלא ה' אלקיו", והוא בטל אליו ומאוחד עמו לחלוטין. מאידך, מעורב המלך בכל ענייניו של העם, דואג לכל צרכיהם ("אשר יוציאם ואשר יביאם") ואף עצם חיותם תלוי בו - ליבו של המלך הוא "לב כל קהל ישראל"!

דווקא כאשר נשמעת קריאת הפרשיות (העוסקות ביראת ה') מפיו של המלך - יכולה היא לחלחל אל ליבו של כל אחד מהנוכחים, המרגיש את תלותו במלך, ולעורר בו את אותה יראת ה' מוחלטת השורה בליבו של המלך עצמו.

בניין המלכות

עוד לפני עלותו לכס הנשיאות, עסק הרבי בחריצות בסוגיית 'הקהל' (כתקדים אשר לא נראה מעולם לאורך ההיסטוריה היהודית), והתכתב ארוכות בנושא עם אביו המקובל רבי לוי יצחק שניאורסון. כבר במכתבו של רבי לוי יצחק לבנו - הרבי שליט"א משנת 'הקהל' תרצ"ב - אנו מוצאים הסבר מדויק בדרך הקבלה, להתאמתם של כל פרטי המצווה אל "בנין המלכות":

רבי לוי יצחק מסביר, כי המצווה מתבצעת דווקא במוצאי שנת השמיטה - השנה השביעית המקבילה ל'ספירת המלכות', בחודש השביעי בו נבנית המלכות, לאחר יומו הראשון של חג הסוכות בו מסתלקים הגבורות והדינים שהיו מעורבים במלכות במשך הימים הנוראים, ודווקא בלילה המקביל למידת המלכות.

גם מקום הקריאה - בעזרת הנשים, מצביע על שייכותה לספירת המלכות הכוללת את העם כולו - אנשים נשים וטף, וכך גם תוכן הקריאה - בספר דברים, רומז לספירת המלכות.

(ראה לקוטי לוי יצחק - אגרות קודש, עמ' רלט ואילך)

הנצר האחרון

מרכזיותו של המלך בקיבוץ בני ישראל למעמד 'הקהל', מודגשת ביום החול הראשון שבשנת 'הקהל' - צום גדליה (שנת השמיטה מסתיימת אמנם במוצאי כ"ט אלול, אולם אז מתקדש מיד החג ועדיין לא ניתן לשוב ולעבוד בשדה עד לצאת החג (או השבת הסמוכה לו), בו חל הצום):

גדליה בן אחיקם היה הנצר האחרון למלכות בית דוד, שהועמד מטעם השלטון הבבלי כ'נציב' על האוכלוסיה הדלה שנותרה בארץ לאחר הגלייתו של צדקיהו מלך יהודה. מותו הטראגי של גדליה, סימל את השלב הסופי בביטול מלכות בית דוד, והביא לפיזור של "שארית ישראל" שעוד נותרה ביהודה ובירושלים.

צום גדליה נועד לתקן את המאורעות השליליים הקשורים ביום הזה, לכפר ולהשלים אותם כמקדם: להחזיר את מלכות בית דוד, ולקבץ את ישראל שוב אל יהודה וירושלים. זהו תוכנו המדויק של מעמד 'הקהל' - בו מלך ישראל מקבץ ומקהיל את כל בני ישראל אל בית המקדש²¹.

(21) שיחת צום גדליה תשמ"ח (בלתי מוגה).

פרק ג'

קהל גדול

מטרה זו, של חיזוק יראת השמים הפנימית בלב כל ישראל - מושגת דווקא ב"הקהל" ובאחדות אמיתית בין כל חלקי העם: מ"ראשיכם שבטיכם" ועד "חוטב עציך ושואב מימך" - כולם מתקבצים יחד, מאזינים לקריאה אחת, ומבטלים את כל השגותיהם האישיות כלפי נקודה אחת ויחידה: יראת ה' מתוך קבלת עול פשוטה.

על מנת ליצור אחדות כזו, אין די בהתאספות טכנית של הסוגים השונים בעם לרחבת ההתכנסות, אלא יש צורך בדמות גבוהה ומרוממת שתנהל את העם המתקבץ, ותאחד את כל חלקיו בשווה ממש עד ליצירת מציאות חדשה של "קהל" אחד ומאוחד. תפקיד זה יכול להתמלא בידי אדם אחד ויחיד: מלך ישראל.

המלך, מחד הינו נעלה ומרומם באין ערוך מהעם, וההבדלים שבין סוגיו השונים אינם תופסים מקום לגביו, ומאידיך - מעורב בהנהגתם ובתפקודם היומיומי, עד כדי המשכת עצם החיות לכל אחד מהם - "לב כל קהל ישראל". רק הוא יכול לגלות את עצם הנשמה (ה"יחידה") הנמצאת בשווה בלב כל יהודי, ולהביא אותה לידי ביטוי באחדות שוויונית של אותו "קהל"²².

לב כל קהל ישראל

בתורת החסידות מוסבר²³, כי אחדות ישראל אמיתית נובעת דווקא מכוחה של התגלות הנשמה וחיזוק מעמדה לעומת הגוף ("נפשם עיקר וגופם טפל"): כל עוד מעניק האדם חשיבות מסויימת לגופו - הוא איננו מסוגל להתחבר ליהודי אחר ולהתאחד עמו באמת, משום שהם נמצאים בגופים שונים ודואגים לסיפוק צרכיהם השונים. הנשמות, לעומת זאת, הגיעו כולן מאותו מקור - "אב אחד לכולנה", ובכולן שורה "חלק אלוקה ממעל ממש" בשווה - נקודה אלקית שאינה משתנה מנשמה לחברתה, וכלפיה כולם שווים.

(22) שיחת שבת פרשת נצבים-וילך תשמ"ז. ועוד.

(23) ראה תניא פרק לב. ועוד.

ברמה הבסיסית, מושגת הבאתה של הנשמה לידי גילוי גם בהתקשרות לצדיקים ולתלמידי חכמים, "ראשי בני ישראל", הנחשבים ל"ראש ומוח" ביחס לנפשות תלמידיהם: כשם שאברי גוף האדם יונקים את חיותם מהמוח שבראש, המחבר אותם לשרשם ומקורם כמוח אביו יולדו - כך מחברים צדיקי הדור את נשמות היהודים הדבקים בהם אל מקור חיותם בה' אחד, ומאפשרים להם להתאחד זה עם זה מכוחו של אותו מקור אלוקי ממנו נוצרו כולם.

אולם קיימת רמה גבוהה יותר בגילוי הנשמה והתאחדותה עם הנשמות החוברות לה, המתבצעת דווקא על ידי המלך - שנמשל ללב דווקא, כלשון הרמב"ם: "ליבו הוא לב כל קהל ישראל".

גם המוח מאחד את כל האיברים, וחיותם כולם (כולל חיותו של הלב) תלויה בו - אולם החיות הנשלחת ממנו משתנה בהתאם לרמתם ותכונתם של אותם איברים: כח הראיה שבעין דורש חיות רוחנית וגבוהה יותר מאשר כח ההליכה שברגל, ולכן גם האחדות ביניהם היא אחדות בה קיימים הבדלים בין איבר לרעהו; ואילו הלב מעניק חיות שווה לכל איברי הגוף - לכולם נשלח סוג דם זהה, המחיה את כולם ברמה זהה, וביחס אליו משתווים כל אברי הגוף כאחד.

בנמשל - האחדות שבאמצעות הצדיקים ותלמידי החכמים, נמדדת בהתאם לרמת דבקותו של האדם בהם, והמזון הרוחני (לימוד התורה) שהוא מקבל מהם. לכן גם ברמת האחדות המושגת על-ידם - ניתן מקום להבדלי הרמות שבין היהודים המתאחדים.

דווקא ההתקשרות למלך, בו תלויה עצם חיותו של האדם (כמו מלך המנהל את מדינתו, שבלעדיו אין לה כל קיום) - היא זו שמביאה את העם לאחדות מקסימלית, ומגלה בהם את נקודת הנשמה העצמית ביותר, כלפיה אין כל הבדל בין יהודי לרעהו²⁴.

אנכי אערבנו

נקודה זו שזורה כחוט השני בתהליך כינונה של מלכות ישראל לאורך ההיסטוריה, החל מהעומד בראש השושלת המלוכתית: יהודה בנו של יעקב אבינו.

כאשר ניגש יהודה ליוסף בתוקף ובמסירות נפש על מנת לשחרר את אחיו בנימין, הוא הבהיר לו כי נטל על עצמו אחריות וערבות אישית לשחרורו: "כי

(24) שיחת שבת פרשת בשלח תשמ"ח.

עבדך ערב את הנער". מדובר היה בערבות יוצאת דופן, "נתקשרתי בקשר חזק . . בשני עולמות", ששאר אחיו לא היו מסוגלים ליטול על עצמם²⁵.

ערבותו של יהודה סימלה את הרמה הגבוהה ביותר הקיימת באחדותם של עם ישראל ("כל ישראל ערבים ומעורבים זה בזה"): אחדות הנובעת מצד עצם הנשמה הקיימת בשווה בכולם ללא הבדלים. אחדות כזו יכולה להתקיים רק מכוחו של מלך ישראל, הכולל את נשמותיהם ויוצר מהם מציאות חדשה של "עם" שאין להם מציאות פרטית ועצמאית מלבד התקשרותם למלך. לכן התגלתה ערבות עוצמתית כזו דווקא ביהודה, כמלך השבטים וכראש השושלת ממנה תצמח מלכות בית דוד ("לא יסור שבט מיהודה . . עד כי יבא שילה")²⁶.

לידת עם ישראל

שנים של גלות ושעבוד עברו על בני ישראל במצרים, וכעת הגיע קץ גאולתם, בו יהפכו לבני חורין, ובעיקר ל"עם". עד ליציאת מצרים לא היו בני ישראל אלא "קבוצה" של אנשים בעלי תחומי עניין זהים וגזע משפחתי משותף, ואילו הפיכתם ל"עם" אחד ומאוחד - עם הנצח שאינו יכול להפרד ולהתכלות - נעשתה דווקא בכוחה של בחירת הבורא בהם, בהוציאם ממצרים.

לשם כך נדרשה הכנה מוקדמת של התאחדו וערבות הדדית, שתיצור מהם מציאות הראויה לשם "עם" (ואילו כאשר ראה משה רבינו הנהגות הסותרות לכך - כמו אמירת לשון הרע זה על זה, הוא חשש "שמא אינם ראויים להגאל", והבין את הצורך בעבודת הפרך שיעברו, על מנת לשבור את גאוותם ולהביא אותם להתאחד מחדש)²⁷.

שיאה של אותה התאחדות הגיע בסיום יציאתם ממצרים, באמירת שירה משותפת על שפת ים סוף מתוך אחדות מוחלטת: בני ישראל פתחו באמירת "אשירה לה' בלשון יחיד, כדי לסמל את הפיכתם לקהל אחד ומאוחד, בו כולם שווים - גדולי החכמים ותינוקות קטנים, ואף עוברים במעי אימן - כולם שרו יחד את אותה שירה.

גם כאן, מתאפשרת אחדות כזו דווקא באמצעות ההתבטלות למשה רבינו, נשיא

(25) פרשת ויגש מד, לב. ובפירוש רש"י.

(26) לקוטי שיחות חלק ל', שיחה א' לפרשת ויגש.

(27) לקוטי שיחות חלק ו"א, שיחה ב' לפרשת שמות.

ומלך ישראל באותו דור: בגמרא²⁸ מובאות דעות שונות באשר לאופן אמירת השירה - חזרה פסוק בפסוק אחר שירתו של משה רבינו, חזרת ראשי פרקים ("אשירה לה") לאחר כל פסוק הנאמר מפי משה, או אף פתיחה של מספר מילים בפיו של משה רבינו, לאחריה המשיכו כל ישראל כאחד.

המשותף לכל אותן דעות, הוא ההכרח בהתבטלות כלפי נשיא ומלך ישראל על מנת להגיע להתאחדות מוחלטת ושוויונית בין כולם - בני ישראל לא יכלו לפתוח בשירה המאוחדת מבלי נתינת כח ממשה רבינו²⁹.

יקבץ אומתנו

גם לאחר שזכו בני ישראל לבחירת ה' שעשתה אותם ל"עם", לא באה בחירה זו לגילוי מושלם אלא לאחר בחירת ה' במלכות דוד ושלמה, ולכן בנו דווקא הם את בית הבחירה בו באה לידי גילוי השראת השכינה בקביעות בעם ישראל, כנאמר: "לא בחרתי בעיר מכל שבטי ישראל לבנות בית להיות שמי שם, ואבחר בדוד להיות על עמי ישראל".

הבשלתו של עם ישראל לעם אחד ומאוחד, מתבצעת דווקא בכוחו של המלך אותו הם ממליכים עליהם. בלשונו של הרמב"ם ביחס למצוות מינוי מלך: "שצונו למנות עלינו מלך, יקבץ כל אומתנו וינהיגנו". התבטלותם הפנימית של העם למלך, הכופפים את עצמם לכל אשר יאמר ומבטלים את מציאותם כלפיו - משייכת אותם כאחד למלך, והופכת את כולם כאחד לעמו של המלך³⁰.

אין עם בלא מלך

גם הזון אחרית הימים, במרכזו עומד קיבוץ נדחי ישראל כ"קהל גדול" לארצם המובטחת - אינו יכול להתממש רק באיסוף טכני של יהודים והובלתם באמצעים שונים לארץ ישראל, אלא עליו להיעשות מתוך אחדות רוחנית, בניצוחו ובהובלתו של מלך המשיח:

כאשר החלו קבוצות מסויימות בעם ישראל להשתעשע ברעיון של קיבוץ גלויות ביוזמה עצמאית, עמד הרבי הרש"ב בפרץ ושיגר לאחד הנוגעים בדבר אגרת

(28) סוטה ל, ב.

(29) לקוטי שיחות חלק ל"א, שיחה א' לפרשת בשלח.

(30) לקוטי שיחות חלק כ"ה, שיחה ג' תפרשת ח"י שרה.

קודש מיוחדת בה הוא מאריך ומבאר את תהליך התממשותו של קיבוץ הגלויות כפי שהוא אמור להיראות לפי תורת הנגלה והחסידות.

אחד היסודות העומדים בליבת האגרת, הוא ההכרח בהתגלותו של מלך המשיח אשר יקבץ ויכנס את עם ישראל. הרבי הרש"ב מוכיח זאת ממדרשים רבים, מדברי הזהר, ומפסק הרמב"ם בהלכות מלכים: "המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות בית דוד ליושנה . . ובונה המקדש, ומקבץ גדחי ישראל".

קיבוץם של בני ישראל כ"עם" לארץ הקודש, קובע הרבי הרש"ב, יכול להתבצע רק בידי מלך המשיח, "והעולה על רוחם להתאסף ולהקבץ בכח עצמן - היה לא תהיה"³¹.

[יש לציין, כי בשיחותיו משנות תנש"א ותשנ"ב קבע הרבי כי התגלות משיח (וניצוץ המשיח שבכל אחד) מתחילה כבר להתרחש בעולם, ובכוחה ניתן כבר היום "לטעום" מאחדות שוויונית כמו זו שתתגלה בגאולה, תחת מלכותו של משיח³². ואכן, באותה תקופה התבטא הרבי כי עלייתם של בני ישראל לארץ ישראל מהווה התחלה לקיבוץ הגלויות בידי משיח צדקנו³³].

אקבץ עליו לנקבציו

מלכות בית דוד באה לשלימותה בידי של מלך המשיח - "עד כי יבא שילה", והוא המביא את העם לאחדות המושלמת ביותר, מכח הנקודה הפנימית ביותר שבנשמה - עצם הנשמה.

קיבוץ גדחי ישראל אינו עוד אחת מפעולותיו של מלך המשיח, אלא היא (בלשונו של הרבי³⁴) "עיקר ענינו של משיח". מסיבה זו מונה אותה הרמב"ם בסיום כל סדר הפעולות: "עמוד מלך מבית דוד . . וילחם מלחמות ה' . . וינצח, ויבנה בית המקדש במקומו, ויקבץ גדחי ישראל". לומר לך: המטרה והיעד הסופי של כל פעולותיו של משיח, היא להביא לקיבוץ גדחי ישראל ולאיהודם המחודש כ"קהל גדול".

31) אגרות קודש אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע, חלק א' עמוד שח ואילך.

32) שיחת שבת פרשת מטות-מסעי תנש"א.

33) שיחות כ"ד אדר ראשון ושבת פרשת ויקהל תשנ"ב.

34) שיחת שבת פרשת פקודי תשמ"א.

מלך המשיח ייצור את ה'הקהל' הגדול בעולם, עליו נאמר בנביא: "הנני מביא אתם מארץ צפון וקבצתים מירכתי ארץ, במ עוור ופיסח, הרה ויולדת יחדיו, קהל גדול ישובו הנה". משיח יאסוף אל בית המקדש את הקצוות הרחבים ביותר בעם, מעשרת השבטים העלומים ועד ליהודים אובדים ונידחים שלא היו מודעים כלל לעובדת יהדותם.

באותו 'הקהל' יהיו נוכחים גם יהודים שכלל לא היו מחוייבים במצוות 'הקהל' המפורטת בתורה, לדוגמא: בדיני הקהל קיים פטור גורף לבעלי לקויות מסויימות (אילם, חרש, עוור וחיגר (גם אם הלקות היא באוזן, עין או רגל אחת), וכן זקנים וחולים או אפילו 'רכים וענוגים' שההליכה קשה עליהם), ואילו ב"קהל גדול" והמאוחד שייצור מלך המשיח - יצעדו בגאון גם "עוור ופיסח" (התרפאותם המושלמת תקרה בשלב מאוחר יותר)³⁵.

זהו ה'הקהל' המושלם, ואילו חותרת מצוות ה'הקהל' מאז קיומה בפעם הראשונה - להביא לידי אחדות מושלמת והפיכת עם ישראל ל"קהל גדול" אחד ומאוחד, בידי מלך ישראל. כל מאמץ נוסף מצידנו בפעולות 'הקהל', מזרז עוד יותר את אותו 'הקהל' מושלם - הצפוי אף הוא להתרחש "במוצאי שביעית"³⁶.

שביעית ושמינית - שתי תקופות בימות המשיח

בשנה השביעית, האדם שובת מכל מלאכותיו הגשמיות (שבעת כניסת ישראל לארץ - היו בעיקר עבודות חקלאיות) ומקדיש את זמנו לעבודת ה', בעוד סיפוק צרכיו הגשמיים אינו חדל אף לרגע - הקב"ה בעצמו דואג לו לא רק לצרכיו ההכרחיים, אלא גם ל"פינוקים" מענגים ("שדך" ו"כרמך"). בשנה זו, האדם חש בכירור שפרנסתו אינה אלא מברכתו של הקב"ה, שנותן לו באופן ישיר וגלוי את צרכיו הגשמיים.

מעמד 'הקהל', המתקיים במוצאי שנת השמיטה, מהווה חותם והמשך ישיר לאימוץ הגישה האמונית של מצוות השמיטה אל ששת השנים הבאות: כאשר היהודי חוזר לשדהו ולטרקטוריו, הוא זוכר שהם אינם אלא כלי ביד יוצר-הכל, אליו שייכים השדה, כלי המלאכה והתבואה שתצמח ותביא את פרנסתו.

(35) שיחת י"ט כסלו תשכ"ז.

(36) ראה שיחת שבת פרשת ואתחנן תשמ"א. ועוד.

גם שנת השמיטה, וגם שנת 'הקהל', מבטאות גישה אלקית וגאולתית, אבל בהבדל קטן, המתבטא במספר הסידורי שלהן - שנה שביעית ושמינית:

נאמר בגמרא: "כינור של מקדש, של שבעת נימין היה. . . ושל ימות המשיח שמונה". הקבלה זו מציבה לכאורה את המספר שבע כשייך לעידן 'גלותי', לעומת המספר שמונה שישלוט בימות המשיח. אלא שהיא נאמרת מנקודת מבט של אדם הנמצא בבית המקדש הראשון או השני, ואילו ביחס לזמן הגלות, גם המספר שבע שמסמל "כינור של מקדש" - קשור עם ביאת משיח צדקנו, משום שרק הוא יכול לבנות את בית המקדש מחדש.

המספר שבע מייצג את השלימות האלקית אליה הגיע העולם לאחר ששת ימי המעשה, שלימות זו פגומה בזמן החורבן והגלות, ומלך המשיח יחזיר אותה בגאולה האמיתית והשלימה. אלא שגם שלימות זו הינה מוגבלת בהתאם לגדרי הטבע (אותו היא משלימה), ואילו בימות המשיח יתרחשו ניסים מופלגים המשנים לגמרי את גדרי הטבע - ומתבטאים במספר שמונה, המייצג את השלימות שלמעלה מטבע הבריאה.

שני סוגי שלימות אלו, מתבטאים בשתי תקופות בימות המשיח:

התקופה הראשונה, מסמלת מצב בו "עולם כמנהגו נוהג" - גדרי הטבע נותרים על מכונם, אלא שהם באים לידי שלימות אלקית, בלי שעבוד מלכויות, בלי רעב ומלחמה, קנאה ותחרות - בני ישראל מקבלים את כל מה שהם צריכים (עד ל"מעדנים מצויים כעפר") כדי שיוכלו להתפנות מכל עיסוקיהם, "ולא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד".

תקופה זו מיוצגת בשנת השמיטה, בה השדה והכרם נותרים על מכונם, ובעליהם החוקיים נשארים לשבת ולהשקיף עליהם, אלא שהם אינם נדרשים לעבוד ולעבד את אדמתם, והם חשים בגלוי כיצד כל השפע מגיע אליהם ישירות מאת הבורא יתברך.

התקופה השנייה בימות המשיח, מסמלת "חידוש במעשה בראשית" ושלימות על-טבעית שאינה מתחשבת בגדרי העולם - המתים קמים לתחייה, ובני ישראל מתרוממים למצב ניסי ופלאי בו הטבע אינו תופס כל מקום.

תקופה זו מיוצגת דווקא במעמד 'הקהל' שבסוף שנת השמיטה: כל בני ישראל, ללא הבדלי מעמדות, "האנשים והנשים והטף", עוזבים את גפנם ותאנתם ונקהלים כולם יחד בבית המקדש, חווים ניסים על-טבעיים ושומעים את קריאת התורה מפי המלך, שמביא אותם ליראת ה' עצמית השווה בכולם.³⁷

(37) שיחת שבת שובה תשמ"ח.

פרק ד'

להתעצם עם המלך

לאחר מאות שנות גלות והעלם על מלכות ישראל, שהביאו להפסקת קיומה של מצוות 'הקהל' כתיקונה בידי מלך ישראל בית המקדש - היא שבה וצפה מעל פני השטח, והופכת יותר ויותר רלוונטית עם התקדמותו של תהליך הבאת הגאולה האמיתית והשלימה בידי רבותינו נשיאינו.

כבר בשנות ה'הקהל' הראשונות, החל הרבי לפתח את העיסוק במצווה ובסוגיותיה ההלכתיות מבחינה תורנית - בהתכתבות עם אביו המקובל משנת תרצ"ב, ובשיחות משנות תשי"ג ותש"כ בהן דן הרבי ארוכות במהות המצווה ובהוראות הנלמדות ממנה.

שנת 'הקהל' תשכ"ז הביאה בכנפיה התעוררות היסטורית של עם ישראל לתשובה ולגאולה (בעקבות הנצחון הניסי במלחמת ששת הימים). הרבי אף התבטא ביחס להתעוררות זו כי היא נובעת מקולו של ה"שופר גדול" המתחיל כבר להישמע ולהחזיר את האובדים והנידחים לצור מחצבתם.³⁸

באותה שנה החל הרבי לדון בצורה מעשית בדבר קיומו של ה'הקהל' בזמננו, באמצעות חיזוק רוחני ביראת שמים ובחינוך ילדי ישראל. מגמה זו נשנתה אף בשנת ה'הקהל' הבא - שנת תשל"ד, ועלתה בדרגה בשנת 'הקהל' תשמ"א (ראה דוגמאות במסגרות), בה עורר הרבי על עריכת התקהלויות של ממש בכינוסים שיאחדו את העם ויעוררו אותו "ליראה את ה'".

ויקהלו אל המלך

כבר לקראת שנת תשל"ד עורר הרבי אודות קיום ה'הקהל' באמצעות ההתאספות בחצרות קדשנו:

(38) מאמר ד"ה והי' ביום ההוא תשכ"ח, נדפס בקונטרס ראש השנה תשנ"ב.

הרה"ח ר' טוביה בלוי שי" מספר, כי בטרם חזרתו ארצה מחודש החגים אצל הרבי בשנת תשל"ג, הוא נכנס ל'יחידות' וביקש מהרבי שיזכה לשוב עם כל משפחתו. על כך הגיב הרבי: "מה שכתבתם בקשר למשפחה שיהיו כאן - הרי השנה הבאה תהיה "שנת הקהל", היה זה דבר נכון שכולם יבואו הנה לחודש תשרי, שאז יכול כל אחד לקבל לפי אופןו, אם בדרך פנימי אם בדרך מקיף מענינים שמסביב".

הרב בלוי אכן השקיע את המאמצים והסכומים הנדרשים, והגיע עם משפחתו כולה (שמנתה אז שבע נפשות) ל'תשרי' של שנת 'הקהל' תשל"ד.

לפני חזרתם ארצה, הם נכנסו שוב ל'יחידות' עם הרבי. הרבי התייחס לדיון שהציג באחת ההתוועדויות בשאלה - על מי מוטלת חובת קיומה של מצוות 'הקהל', המלך המקהיל, או העם המתקהל? ואמר כך: "הרי דיברנו שיכול להיות שחובת ה"הקהל" היא על מי שבאים אליו, ולכן אשתתף בכיסוי הוצאות הנסיעה שלכם". . בהמשך אכן זכה הרב בלוי לקבל ממזכירות הרבי השתתפות כספית שכיסתה את רוב ההוצאות.

.

הרב דב טייכמן ע"ה, שנכנס גם הוא בסיומו של אותו חודש תשרי ליחידות אצל הרבי, נשאל: "מדוע לא הבאתם גם את הילדים, מ'שטורעמ'ט דאך וועגן הקהל [=הרי מרעישים אודות הקהל], האנשים נשים וטף"?! . .

על חידוש נוסף שאירע באותה שנת "הקהל", מספר הרב יוסף יצחק כצמן, חבר הנהלת צא"ח בניו יורק:

עד לאותה שנה, עמד הרבי בעת התפילה על שטיח שנפרס על הרצפה, בגובה שווה לשאר המתפללים. לקראת חודש תשרי תשל"ד נכנתה עבור הרבי בימת עץ מוגבהת בדרום-מזרח בית הכנסת, ועליה הוא עמד בעת התפילות במשך החודש (נוהג זה נמשך מאז בכל חודש תשרי, ומאוחר יותר הפך לקבוע גם במשך השנה כולה).

החסידים שחו ביניהם, כי הבימה החדשה תואמת לתיאורו של הרמב"ם אודות מעמד "הקהל", בו היה המלך עומד על גבי "בימה של עץ"! מעין "גושפנקא" לדברים התקבלה כאשר הרב יוסף ויינברג הזכיר זאת בצורה רשמית בשידורו הקבוע ברדיו, וקישר בין הבימה החדשה לבימת העץ עליה עמד המלך במעמד "הקהל". כידוע, היה הרב ויינברג

מקפיד לקבל את אישורו והגהותיו של הרבי על כל התוכן שמסר ברדיו, ומסתבר כי גם דברים אלו עברו את חותם המלך...

גדול שבעם

גם בשנת תשמ"א נמשכה מגמת ההתעוררות ל'הקהל' במקומו של נשיא הדור, כאשר הפעם היא לא מוגבלת לחודש תשרי של אותה שנה - אלא מורחבת ל"שנת הקהל" כולה, עד לרגעים האחרונים שבה:

האורחים שהגיעו בימיה האחרונים של שנת תשמ"א (לקראת חודש החגים תשמ"ב), זכו לקבלת פנים מיוחדת בדמות 'מאמר חסידות' יוצא דופן שנאמר מיד בתחילת התוועדות ליל ערב ראש השנה (לכבוד יום הולדתו של הרבי הצמח-צדק).

בהמשך ההתוועדות הסביר הרבי, כי אם בשנה רגילה היה מן הראוי לפתוח את ההתוועדות בשיחה מיוחדת לכבוד האורחים, הרי ששנה זו היא 'שנת הקהל', ולכן, כשם שבמעמד 'הקהל' בבית המקדש 'כובדו' כל הנאספים בקריאת התורה מפי המלך - ראוי גם ה'כיבוד' המוגש לאורחים שבאו בתום 'שנת הקהל', להיות 'מאמר חסידות' מיד בתחילת ההתוועדות . .

[הרבי לא התבטא במפורש על מילוי תפקידו של "מלך ישראל" על-ידו, אלא קישר זאת לדברי המפרשים, "שבזמן שאין מלך בישראל, מוטל החיוב ד"הקהל" על הגדול שבעם וכו', ובמקום שאין גדולים וכו'"] . .

בחודש תשרי תשמ"ח, הקדיש הרבי שיחות ארוכות לנתינת "יישר כח" לאורחים שבאו "לחגוג" "הקהל" בבית הכנסת ובבית המדרש של כ"ק מו"ח אדמו"ר", תוך הבעת רחמים על "אלו שלא באו, אלא נשארו לשבת ב"חור" שלהם, בדמיינם לעצמם שיושבים בארמון המלך . . (שיחת שבת פרשת לך לך תשמ"ח).

לא "זכר" להקהל

בשנת תשמ"ח 'מינף' את הרבי את מצוות ה'הקהל' לגבהים שלא נראו עד כה, ויצר ממנה 'מבצע' של ממש:

הרבי הסביר, כי בעוד למצוות אחרות שנהגו בזמן הבית נמצאו אופנים שונים לקיום "זכר" עבורם - כמו כריכת המצה והמרור בפסח, כ"זכר" לאכילתם עם

בשר הקרבן - הרי שאת מצוות 'הקהל' לא ניתן לקיים כ"זכר" בלבד, משום שכל מהותה אינה אלא פעולתה הרוחנית: איסוף בני ישראל ואחדותם לחיזוק יראת ה'³⁹.

במשך אותה שנה הפך "מבצע הקהל" לנושא המדובר ביותר בשיחותיו ובהתוועדויותיו של הרבי, והוא לא פסק מלעורר על חובתו של כל אחד ואחד לעסוק במבצע ולחבר אליו כמה שיותר יהודים מכל קצוות העם.

הקהל - הכנה לגילוי המלך!

התוועדות הסיום של שמחת-תורה תשמ"ח (שנערכה במוצאי שבת-בראשית), היתה חדורה כל כולה ב"הקהל". הרבי עורר שוב ושוב על החובה לפעול ב"הקהל" ועל גדריה ההלכתיים של המצווה.

אם לא די בכך, לאחר קרוב לחמש שעות של חלוקת "כוס של ברכה", בטרם שובו לחדרו - נשא הרבי שיחה קצרה נוספת בה בירך את הנוכחים "שתהיה הצלחה רבה ומופלגה לכל אחד ואחת ב"הקהל את העם האנשים והנשים והטף". . שזו תהיה ההכנה הכי קרובה וההקדמה והכלי הכי קרוב ל"תלוקטו לאחד אחד", שזה יושלם בגאולה האמיתית והשלימה, שזוהי התכלית של ה"תלוקטו" והתכלית של "הקהל" . . במהרה בימינו ממש!"

לאחר מכן עלה הרבי לחדרו כשהוא מנגן בפעם המי-יודע-כמה את ניגון ה'הקפות' הסוחף של אביו רבי לוי יצחק. הקהל הנלהב התאסף מיד ל"כינוס הקהל" ספונטני על רקע פירוק ה'פירמידות' מההתוועדות וסידור ספסלי בית המדרש, ורבני אנ"ש התכבדו לדבר ולעורר בנושא.

בין הדברים, נשמע נאומו הנלהב של הרב דוד חנונין, שדיבר בחיות רבה על החובה לפעול בשליחותו של הרבי במבצע "הקהל":

"אנחנו שומעים מהרבי כל הזמן שהעניין כעת הוא "הקהל", הרבי יצא עכשיו מחלוקת כוס של ברכה ואמר שזה יביא ל"אתם תלוקטו אחד אחד". אנחנו עומדים ממש ברגע זה שבכל השנים יהודים ציפו לו מאות שנים, קרוב לאלפים שנה, כעת זהו הזמן! אסור להחמיץ את הרגע, צריכים לציית למה שהרבי אומר . . צריכים להתחיל לפעול

(39 שיחות י"ג תשרי ושבט בראשית תשמ"ח.

ברחבות הכי גדולה!

הרבי הוא המלך! הוא מדבר אלינו, ועושה אותנו שלוחים. המלך הוא שליח של הקב"ה, וכאשר כולנו פועלים בעניין זה - אנחנו שלוחים של הרבי שליט"א. יש לנו את הכח הכי חזק בעולם!"

ברוח זו נשמע השיג והשיח בקרב הפעילים החב"דיים, וכך ניתן היה לשמוע את הרב אליעזר ברוד, בשידור מיוחד שנשא על גלי ערוץ הרדיו "קול מבשר" בחודש מרחשוון תשמ"ח (בעריכה קלה):

"ידוע שבסדר הספירות, הרבי הוא כנגד ספירת המלכות. יתכן, שהיות ואנו עומדים לפני ביאת המשיח, ואנו עדים לשלבים רבים בהתקדמותו של תהליך זה עד לתקופה האחרונה בה הרבי תובע שיהודים צריכים לצעוק בקול: "עד מתי"?!.. ומכריז כי אנו עומדים ערב הגאולה על-ידי מלך המשיח - הרי בתקופה זו דווקא מתגלה הצורך בהכנה לקבלת פניו של מלך המשיח, וגילוי המלך בישראל.

זוהי אולי אחת הסיבות לכך שדווקא בשנת "הקהל" זו, הרבי תובע ומרעיש כל כך בקשר למבצע הזה של הקהל: כאשר הרבי מטיל עלינו להפיץ בכל העולם את העניין של "הקהל", הרי בכך הוא עושה אותנו שלוחים, ו"שלוחו של אדם כמותו" - בכך שאנחנו מקיימים את הצייון בקשר ל"הקהל", אנו כביכול מקיימים את המצווה שמוטלת על המלך להקהיל את כל קהל ישראל!"

הרב ברוד הוסיף, כי לאור תובנה זו "ישנה אולי חשיבות מיוחדת, בהתאם לדין שהמלך הוא זה שקורא את פרשיות התורה - שבכל פעם שעושים כינוס הקהל, יזכירו את שמו של הרבי שליט"א, ויזכירו דברי תורה מהרבי שליט"א."

כל אחד - מלך

מצוות 'הקהל' מיסודה, כאמור, מוטלת על המלך, משום שרק בכוחו לאחד את בני ישראל "האנשים, הנשים והטף" לקהל אחד. עם זאת, במבצע הקהל' מוטלת המשימה על כל אחד ואחד:

ראשית, לכל אחד יש אחריות מסויימת על קבוצת אנשים הנמצאת בסביבתו: משפיע בקהילתו, מחנך בכיתתו, אב במשפחתו, אפילו ילד שיש לו השפעה כלשהי על חבריו לכיתה. מבחינה זו, הוא נחשב מנהיג ו"מלך" ביחס אליהם,

ומחובתו לקיים את מצוות ה"מלך" ולהקהיל אותם ככל שבאפשרותו.

בעומק יותר, הסיבה העיקרית המאפשרת לכל אחד לפעול במבצע "הקהל" היא כח המלכות שהוטמע בנשמתו, באמצעות "ניצוץ משיח" שהושתל בכל יהודי ויהודי: בנשמתו של כל אחד ואחד קיימת דרגת "יחידה" שהיא חלק מנשמתו הכללית של מלך המשיח, ובכוחה הוא יכול לפעול בשליחותו של המלך ולהקהיל ולאחד את שאר ה"יחידות" שסביבו⁴⁰.

מעשה בפועל

לאורך חודש תשרי תשמ"ח, התווה הרבי פסים מעשיים ל'מבצע הקהל', המקיפים את כל תחומי החיים היהודיים:

כל הזדמנות אפשרית, תנוצל לכינוס והקהלת "אנשים נשים וטף" (בהפרדה הנדרשת) למטרת התעוררות וחיוק ביראת ה' ואחדות ישראל, באמצעות לימוד תורה, אמירת תפילה ונתינת צדקה, וסיפורה של מצוות "הקהל".

גם הנהגת האדם כלפי עצמו וכוחות נפשו - צריכה להתבצע במגמה של הקהלת "אנשים, נשים וטף": שילוב וחיבור התוקף העוצמתי שמסמל האיש, עם הנהגת הבית הפנימית והחינוך הרגשני שמסמלת האישה, יחד עם תכונת ההתבטלות והקבלה שמסמל ה"טף"⁴¹.

כדי להעניק למבצע מסגרת "רשמית", הורה הרבי להקים מרכזים מאורגנים בהם יירשמו כל המעוניינים לעסוק במבצע, באמצעות "כרטיס" בגודל טפח על טפח (שיזכיר את שיעורי ומידות התורה), בו יחתום הנרשם בשמו ובשם אמו, יוסיף את כתובתו ומספר הטלפון שלו, ויקבל על עצמו בלי נדר לפעול ולהפעיל אחרים במבצע 'הקהל'.

הכרטיסים כולם יישמרו בכרססת מסודרת, ועל הממונים יהיה ליצור קשר עם הנרשמים לפחות פעם בחודש, ולעורר ולעודד אותם בהמשך הפעילות בנושא⁴².

החובה לעסוק בעניין מוטלת על כל אחד ואחד, גם אם עדיין לא הגיע לשלימות

(40) שיחת הושענא רבה תשמ"ח.

(41) שיחת ומכתב ו' תשרי תשמ"ח. ברכת ערב יום הכיפורים תשמ"ח.

(42) שיחות י"ג תשרי ושבט בראשית תשמ"ח.

בעבודתו האישית, וגם אם בסביבתו קיימת פעילות ערה בנושא - עליו לנצל את כל כשרונותיו לביצוע משימה זו ולהשקיע בה את כל כוחותיו, עד "שכאשר מסתכלים עליו, רואים בגלוי שכל מציאותו היא "הקהל", "יהודי של הקהל" ("א הקהל איד")!"

פעילויות אלו יביאו במהרה לקיומה של מצוות "הקהל" כפשוטה, בבית המקדש השלישי, מפי מלך המשיח, אמן כן יהי רצון⁴³.

לע"נ שליח הרבי לענין
החינוך באה"ק משפיע
הרב זוסיא בן הרה"ה
שלום פונזר ע"ה

לע"נ התמים מנחם
מענדל ע"ה בן
יבדלט"א משה יצחק שי'
בן אור

לעילוי נשמת השליחה
מרה נעכא רבקה ע"ה
אליאס בת יבדחלט"א
ר' קלונימוס קלמן שיחי'
דרוק
נלב"ע ועש"ק ח"י תשרי
ה'תשפ"ב

לזכות תורמי ה"פלעדזש"
החודשי בקביעות
שבזכותם מתפתחות
פעולותינו בהתמדה
לנחת כ"ק אד"ש מה"מ
שתעמוד להם זכות זו
בכל המצטרך בגו"ר בטוב
הנראה והנגלה בבני חיי
ומזוני ובכולם רוויחי

מהדורה שלישית | חדשה ומפוארת לע"נ הרב נוטיק ע"ה

דוק המלך

פורמט אלבומי מהודר

עיצוב צבעוני
דפי כרומו
480 עמודים
משולב עם 60
תמונות מרהיבות
של הרבי מלך
המשיח שליט"א.

'התאחדות החסידים' מוציאים לאור בשיתוף עם 'מגזין דרך המלך' וועדת החינוך החב"די של אגו"ח באה"ק, את **הספר המפורסם של הרב זלמן נוטיק ע"ה: 'חשיבה גאולתית' - מדריך מעשי לימות המשיח**, לאחר שני מהדורות שאזלו, **מהדורה שלישית, חדשה ומפוארת**, הכוללת את הטורים שכתב ופירסם במגזין 'דרך המלך' לאחר הוצאת המהדורה הראשונה, וכן הרצאותיו המרתקות בשנים האחרונות ב'וועידת מקושר בכל' ופרק המסקר את דברי ימי חייו.

להזמנות 058-4601-770

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

יש לנצל כל הזדמנות . . כדי לכנס ולהקהיל יהודים - אנשים, נשים (כמוכן – בנפרד) ומספ, עד ל"קטני קטנים", לכנס אותם ב"מקום" קדוש, כלומר באווירה קדושה, ולנצל את הדבר לשם התחזקות והוספה ב"ליראה את ה'" ובאחדות ישראל, על-ידי שכל הנאספים שומעים ולומדים ביחד עניין מסויים בתורה, נותנים צדקה ביחד, ומתפללים ביחד.

(משיחת י"ג תשרי תשמ"ח)

נדפס ומופץ
באה"ק ע"י:

לקבלת כלים מעשיים לביצוע משימות הקהל

HISACHDUS.CO.IL